

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

6 april 2005

VERZOEKSCHRIFT

over de tewerkstelling van laaggeschoolden die een opleiding volgen bij de VDAB

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heren Louis Bril en Roland Van Goethem**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey.

Vaste leden:

de heren Thieu Boutsen, Freddy Van Gaever, Roland Van Goethem, John Vrancken, Frans Wymeersch;

de heer Jan Laurys, de dames Trees Merckx-Van Goey, Miet Smet, de heer Koen Van den Heuvel;

de heer Louis Bril, mevrouw Annick De Ridder, de heer Jul Van Aperen;

de dames Caroline Gennez, Anissa Temsamani, de heer André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

de heer Johan Deckmyn, mevrouw Katleen Martens, de heren Jan Penris, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde;

de heer Carl Decaluwe, mevrouw Kathleen Helsen, de heren Frans Peeters, Eric Van Rompuy;

mevrouw Patricia Ceysens, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Vera Van der Borgh;

de heren Chokri Mahassine, Jan Roegiers, Robert Voorhamme.

Toegevoegde leden:

mevrouw Vera Dua;

de heer Jan Peumans.

DAMES EN HEREN,

Op 24 augustus 2004 diende de heer Constant Verbraeken een verzoekschrift in over de tewerkstelling van laaggeschoolden die een opleiding volgen bij de VDAB.

De commissie besprak dit verzoekschrift op haar vergaderingen van 13 januari en 17 februari 2005.

Het verzoekschrift werd aan de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, voorgelegd. De minister bezorgde de commissie een omstandig antwoord.

1. Inhoud van het verzoekschrift

In het verzoekschrift stelt de heer Verbraeken vast dat laaggeschoolden die een opleiding bij de VDAB volgen vaak niet aan bod komen op de arbeidsmarkt, omdat vele laaggeschoolde jobs worden ingenomen door hooggeschoolden die werk onder hun diploma aanvaarden. Hij stelt de vraag welke maatregelen het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering hebben getroffen om deze problematiek te kunnen oplossen. De belangrijkste maatregel van de Vlaamse Regering op deze problematiek is het nieuwe getrapte begeleidingsmodel van de VDAB, waarin speciale aandacht is voor de kansengroepen zoals de kortgeschoolden.

2. Antwoord van de minister

De indiener van het verzoekschrift haalt terecht een belangrijk probleem aan op de arbeidsmarkt, namelijk de verdringing en de overscholing. Deze fenomenen kunnen mee verantwoordelijk worden gesteld voor het feit dat de werkloosheid over diverse bevolkingsgroepen ongelijk verdeeld is. De Vlaamse Regering is zich ten volle bewust van dit probleem en tracht hier met de gepaste maatregelen een antwoord op te bieden.

Zo werd tijdens de vorige legislatuur het Pact van Vilvoorde afgesloten tussen de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale partners, met doelstellingen die ook richtinggevend zijn voor het huidige Vlaamse werkgelegenheidsbeleid. Eén van de doelstellingen is het wegwerken van de achter-

stand van de arbeidsdeelname van kansengroepen, waarbij ook expliciet wordt verwezen naar de laaggeschoolden. Het wegwerken van deze achterstand zal ook moeten blijken uit het feit dat laaggeschoolden niet langer oververtegenwoordigd zullen zijn in de werkloosheid.

Eén van de belangrijkste instrumenten die het huidige Vlaamse werkgelegenheidsbeleid in handen heeft om de arbeidsdeelname van kansengroepen te bevorderen, is de trajectbegeleiding voor werkzoekenden, de intensieve begeleiding van de werkzoekenden die o.a. kan bestaan uit opleidingen of werkervaring, met als uiteindelijke finaliteit de doorstroming naar duurzaam werk. Uit een recente evaluatie van de trajectwerking bij de VDAB blijkt dat dit begeleidingsaanbod succes heeft en effectief de kansen op het vinden van werk verhoogt.

Om te garanderen dat de groepen werkzoekenden die de intensieve begeleiding het hardst nodig hebben, ook effectief van deze trajectbegeleiding kunnen genieten, werd in de Beleidsnota Werk 2004-2009, in oktober 2004 neergelegd in het Vlaams Parlement, een nieuw getrapte begeleidingsmodel voorgesteld. Volgens dit nieuwe getrapte begeleidingsmodel zullen werkzoekenden na zes maanden werkloosheid worden gecontacteerd om te peilen naar het sollicitatiegedrag en naar de behoefte om extra begeleiding. Voor laaggeschoolden is deze termijn echter teruggebracht naar drie maanden. Deze telefonische screening kan resulteren in een aantal beperkte acties (zoals een sollicitatietraining). Wanneer na verloop van tijd blijkt dat de werkzoekende nog niet is opgenomen in een traject én niet aan de slag is, worden ze nog intensiever benaderd. Hooggeschoolde volwassenen krijgen deze intensieve benadering na negen maanden, laaggeschoolden reeds na zes maanden. Het kan hierbij gaan om een intensief traject met opleiding of werkervaring, afhankelijk van de noden en behoeften van de werkzoekende.

Deze nieuwe benadering moet resulteren in een maatgerichte aanpak van begeleiding en opleiding voor elke werkzoekende die niet 'op eigen kracht' uit de werkloosheid geraakt. De evaluatie van de trajectwerking heeft bovendien duidelijk gemaakt dat ze het meeste effect ressorteert bij de 'moeilijkere' doelgroepen of werkzoekenden met een zogenaamde grotere afstand tot de arbeidsmarkt (o.a. de kortgeschoolden). Vanuit die optiek zal

daarom ook de oververtegenwoordiging van de kansengroepen zoals de laaggeschoolden in de trajectbegeleiding een prioritair aandachtspunt vormen. Het bereik van de laaggeschoolden in de trajecten blijkt de laatste jaren te zijn gedaald, maar deze beweging zal zeker worden bijgestuurd.

Het aanbieden van een intensief traject (met opleiding) op zich is niet voldoende, zoals de indiener van het verzoekschrift ook terecht opmerkt. Het moet immers gaan om trajecten naar werk. Daarom blijft de uitstroom uit een traject naar werk een zeer belangrijke toetssteen in de beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de VDAB om de prestaties van de VDAB te beoordelen, te evalueren en indien nodig zelfs bij te sturen. De beheersovereenkomst voor de periode 2005-2009 wordt momenteel nog onderhandeld en gefinaliseerd. Met het opnemen van de uitstrooimeting naar werk wordt gewaarborgd dat de intensieve trajectbegeleiding van werkzoekenden daadwerkelijk gericht is op werk en voor werkzoekenden de kortste weg vormt naar duurzaam werk. De minimaal door de VDAB te realiseren uitstrooimeting zal bovendien worden vastgelegd per doelgroep, zodat gewaarborgd kan worden dat ook voor de kansengroepen zoals de laaggeschoolden de intensieve trajectbegeleiding resulteert in een duurzame job.

Tot slot moet vermeld worden dat het aanwerven van personeel in feite de uiteindelijke verantwoordelijkheid is van de werkgever. De impact van de overheid (en in het bijzonder de VDAB) op de plaatsing van werkzoekenden op vacatures bij werkgevers is dan ook beperkt. Niettemin wil de Vlaamse Regering een aantal engagementen blijven aangaan op dit vlak. Zo werden tijdens de vorige legislatuur tussen de Vlaamse Regering, de Vlaamse sociale partners, organisaties van kansengroepen en intermediaire organisaties twee platformteksten afgesloten met betrekking tot evenredige arbeidsdeelname en diversiteit, en dit voor de kansengroepen van allochtonen en arbeidsgehandicapten, twee kansengroepen die geconfronteerd worden met een groot aandeel laaggeschoolden. Daarin wordt de doelstelling van evenredige arbeidsdeelname zoals vervat in het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt vertaald in concrete objectieven, onder andere via het waarborgen van een evenredige kans om te worden aangeworven bij de invulling van vacatures.

3. Bespreking en conclusie van de commissie

De heer *Jan Laurys* zegt dat het centrale thema van het verzoekschrift de verdringing op de arbeidsmarkt is van laaggeschoolden door hooggeschoolden en dat het inderdaad nuttig is te onderzoeken hoe dat probleem kan worden opgelost.

De heer *Louis Bril* beaamt dat het om een reëel probleem gaat. Hij is van oordeel dat er wel degelijk jobs zijn voor laaggeschoolde arbeidskrachten en dat die mensen de kans moeten hebben om die jobs in te vullen. Heel wat bedrijven doen volgens hem inspanningen in die richting. Maar soms heeft dat weinig resultaat.

De heer *André Van Nieuwkerke* zegt dat dit probleem hem ook al lang bezighoudt. Hij zegt dat heel wat laaggekwalificeerde jobs door mensen met een hoge kwalificatie worden uitgevoerd, maar dat in dat geval die jobs weinig voldoening geven. Volgens hem moet er een grondige screening van jobs komen, waarin de functieprofielen duidelijk omschreven zijn en waardoor zou kunnen blijken dat bepaalde taken even goed door een laaggekwalificeerde arbeidskracht kunnen worden ingevuld, dan door een hoger gekwalificeerd persoon. De VDAB zou daarin een rol kunnen spelen.

De heer *John Vrancken* merkt hierbij op dat dit soort screening door de VDAB wel degelijk gebeurt. De VDAB maakt dan een profiel van de gevraagde functies op en zoekt dan werkzoekenden die aan dat profiel voldoen. Er is echter een zeer groot aanbod van geschoolde arbeidskrachten en men zal daardoor dikwijls de neiging hebben om functies inhoudelijk op te waarderen. Bovendien, als bedrijven de keuze hebben tussen een laaggeschoolde of een hoger geschoolde arbeidskracht, dan zullen ze meestal voor de hoger geschoolde kiezen. Vele hoger geschoolden zullen ook voor een lager gekwalificeerde functie kiezen, in de hoop te kunnen doorgroeien in het bedrijf naar een hogere functie.

Mevrouw *Annick De Ridder* verwijst naar het antwoord van de minister, waarin wordt gesteld dat laaggeschoolden al na drie maanden een trajectbegeleiding krijgen. Er wordt dus op dit ogenblik

al een inspanning gedaan om die laaggeschoolden in de arbeidsmarkt te integreren.

De heer *Koen Van den Heuvel* zegt dat het probleem van de verdringing zich op alle niveaus voordoet. Het is dus niet alleen een kwestie van laaggeschoolden die worden verdrongen. Er is bijvoorbeeld ook het fenomeen dat universitaire mensen met een lager hogeschooldiploma verdringen.

De heer Van den Heuvel verwacht heel wat van het invoeren van de titel van beroepsbekwaamheid. Dat kan die verdringing op diverse niveaus ondervangen, omdat op die manier ook de ervaring en de attitudes worden gewaardeerd en niet enkel het behaalde diploma. Hij stelt voor dit toch aan de conclusies toe te voegen, omdat de minister er in zijn antwoord geen gewag van maakt.

De commissie besluit eenparig zich aan te sluiten bij het antwoord van de minister en daaraan toe te voegen dat het invoeren van titels van beroepsbekwaamheid eveneens moet worden beschouwd als een mogelijkheid om laaggeschoolden meer kansen op de arbeidsmarkt te geven.

De verslaggevers,

Louis BRIL
Roland
VAN GOETHEM

De voorzitter,

Trees
MERCK-VAN GOEY
